

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 22. De dispensatione voti,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

expeditam ab omni impedimento exequendi quævis sua iussa, prout ex obedientia tenetur.

Aduerte quia Nouitij sunt adhuc sui iuris, necdum in potestate Prælati; ab hoc vota illorum non posse irritari: posse autem eadem interea suspendi, cum personalia fuerint, si forent impedimento probationi nouitatus; quia votum non debet esse impeditiuum maioris boni; sicut censetur esse contrarium propositæ probationi, requisitæ ad religionis professionem; quâ nullum est votum præstantius, cum alia omnia in se contineat eminenter. Videri potest Suarez in citato cap. 7. n. II. & 12.

324. Tertium quod potest quæri, est, Qui in hac re comprehendantur nomine Prælati religionis. Cui satisfacit per illud quod Suarez in sequenti num. 17. Quemlibet ordinarium Prælatum religionis ob imminutiato ad supremum vsque, Papam inquam, comprehendit: quia ad eos omnes votum obedientiæ extenditur, & ideo omnes acquirunt potestatem in Religiosi voluntatem, ad dirigendam ac moderandam eam in spiritualibus; & per consequens ad irritanda illius vota. Sic, vt idem Suarez addit, talem potestatem habent præter Papam, non modo Generales ordinum & Prouinciales, sed etiam Abbates, Priores, Guardiani, Rectors, aliique similes, qui sunt Prælati in vnoquoque conuentu. Nam & ipsi iurisdictionem spiritalem habent, cum qua præcipere possunt in virtute obedientiæ. Non habent autem illi quos hi assumunt sibi administratores seu coadiutores, regiminis, & Subprios, aut Vicarij, aut ministri appellantur: nisi delegatam accipiant, aut in absentia Prælati, vicem illius gerant cum tota iurisdictione, iuxta vniuersumque religionis consuetudinem. Porro in hac Prælatorum multitudine, ne sit confusio datur ordo, quo ij qui vniuersaliorum iurisdictionem habent, cæteris superiores censentur: & qui minus vniuersalem, inferiores illis; subordinati ac subditi. Vnde sequuntur duo quæ idem author habet sub initio sequentis cap. 8.

Vnum est: inferiorem Prælatum non posse irritare votum confirmatum à superiore: quia dependentia inferioris à superiore exigit, vt quod hic legitime fecit, ille non possit irritum reddere. Alterum est: superiorem Prælatum posse irritare votum confirmatum ab inferiori, vel de eius licentia factum. In memorata enim subordinatione qui superior est, retractare potest licentiam, præceptum, & confirmationem datam ab inferiore. Imo & votum ab ipso factum; quod sicut censetur includere conditionem, Si non disenserit Superior (cuius alioqui ius læderetur) ita etiam censenda est licentia vouendi, aut confirmatio voti data per ipsum inferiorem, includere eandem conditionem. Quo fit vt locus sit irritationi. Adde cum eodem autore in fine eiusdem capituli, Prælatum alteri succedentem in eodem officio, posse vota subditi sui, à prædecessore suo confirmata irritare. Ratio est, quia in vtroque, eadem omnino potestas est. Quare cum prædecessor poterit ea reuocare iuxta antedicta in lect. 2. dub. 2. poterit & successor.

Quartum quod quæri potest, est: an Prælati monialium, respectu earum habeant istiusmodi potestatem. Ad quod Suarez in fine prius memorati cap. 7. respondet affirmatiue: quia licet non habeant iurisdictionem spiritalem: habent tamen ius præcipiendi intra limites domesticæ gubernationis, ac regiminis monasterij; & subditæ sic pensent ab illis ratione voti obedientiæ, vt sine earum consensu, nequeant obligare se firmiter, sed quin obligatio modificetur conditione, Si superiores consenserint, aut saltem si non contradixerint.

CAP. XXII.

De dispensatione voti.

SYMMARIUM.

- 325 Quæ ratione hic sumatur dispensatio, & quod ea locum habeat in voto.
- 326 Quomodo Papa possit dispensare in voto, quod obligat iure diuino.
- 327 Relicta in Ecclesia potestas dispensandi in votis.
- 328 Talem potestatem requiri omnino ad dispensandum: & quod

ea resideat immediate in Papa, & non prerogativa.

- 329 Quod Papa possit dispensare in voto continentia emissi in religione.
- 330 In Episcopis residet iure ordinario potestas in voto dispensandi cum suis subditis, restricta aliquot casuum reservatione: & quorum.
- 331 In omnibus votis non reueruatur dispensare potest Episcopus.
- 332 Nonnulla quæ Episcopus potest circa vota Papa reueruata; & quomodo possit dispensare in voto virginariis.
- 333 Non potest Archiepiscopus dispensare cum subditis suorum suffraganeorum: & quod votum de nunquam potenda dispensatione, non faciat ipsum in dispensabilis.
- 334 Episcopus dispensare potest in voto non nubendi, & in voto continentia non perpetua.
- 335 Quod possit Episcopus circa votum religionis.
- 336 Quod circa votum perpetua continentia.
- 337 Si votum Papa reueruatum sit penaliter, licet tutius sit pro dispensatione, ad Papam recurrere: tutius nihilominus conscientia potest esse ille, cum quo Episcopus in eodem voto dispensarit.
- 338 Quando possit Episcopus in voto facto sub disincto de materia reueruata, & de non reueruata.
- 339 Qui secularis Episcopus inferiores, dispensare possint in votis non reueruatis.
- 340 Qui ex regularibus idem possint: & quod non possit abbatissa, alia & prelati monialium.
- 341 Quod præter potestatem legitimam ad validitatem dispensationis in voto (etiam si detur à Papa) requiratur causa iusta.
- 342 Causa iusta, ratione materia.
- 343 Iusta ratio votantis.
- 344 Dari potest in voto dispensatio non solum ob commune, sed etiam ob priuatum bonum maius.
- 345 Obseruanda à superiore dispensante in voto.

IN hac doctrina passim vsurpari solet dispensationis nomine, prout denotat exemptionem personæ à lege, peculiari aliqua de causa factam ab habente potestatem. Vnde, inquit Couarr. in Epit. 4. Decret. part. 2. cap. 6. §. 9. num. 1. passim dispensare, pro legibus soluere dicimus: subindeque tali nomine vitimur pro concessione aut indulgentia, quæ contra ius à Principe impetratur. Atque in votis habet locum, quia in illis cernitur quedam lex particularis, quam vouens sibi indicit, nonnunquam capax legitime dispensationis, perinde ac lex vniuersalis: prout annotat D. Thomas 2. 2. qu. 88. art. 10. & Sotus de iust. & iure libr. 7. quæstio. 4. art. 1. atque alij passim.

Sed obijci potest quod iuxta cap. Cum inferior, De maiorit. & obedient. nullus superior, ne quidem Papa, possit relaxare ius diuinum: ac proinde nec in eo dispensare, cum dispensatio includat relaxationem. Obligatio autem voti est iuris diuini ob illius acceptationem à Deo, cui de eodem iure seruanda est fidelitas. Respondendum est autem, illud intelligendum esse de ea relaxatione, quâ iure perseverante in sua vi, eximitur aliquis ab illius obseruatione: prout fit quando Papa cum aliquo dispensat in obseruatione ieiunij Quadragesimalis. Nam tunc contingit quod iurcit. cap. habetur pro absurdo, vt inferior liget potiore; & filius potestatem exerceat in parentem: non autem cum dispensatur in voto. Nam in eo dispensans cum aliquo, non facit ei potestatem, vt voto perseverante in sua vi, ipse possit ei contravenire: sed votum tollit omnino; illud reuocans, prout rationem habet legis humanæ, quam proprius subditus imposuit sibi, obligationem interuentu acceptationis Dei inde securam auferens: remittendo scilicet illam nomine & autoritate eia Deo ipso commissa. Ad eum nempe modum, quo Rex potest committere officiali suo, vt promissiones sibi factas relaxet. Neque est quod id cuiquam mirum videatur: cum peccata, quibus multo magis efficitur Deo debitores, quam votis; possint sine violatione iuris diuini, remitti ab homine, ipsius Dei nomine, & autoritate, Christo dicente Ioannis 20. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.]]

Atque in Ecclesia esse etiam relictam potestatem remittendi debitum ex voto, habetur ex generali concessione ei

specialiter facta in D. Petro per illa verba Matth. 16. Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis.] Et enim contineri concessionem relaxandi vota in Ecclesia (quae sancta, fallere: & Spiritus sancti magisterio directa, errare non potest) receptus vsus dubitare non sinit; qui est vt plerumque in diplomatis Summi Pontificis quibus indulgentiae conceduntur, condonationi poenarum peccatis debitarum, addatur potestas condonandi delicta votorum. Accedit quod ad suauem Ecclesiae administrationem, quae ad animarum salutem dirigitur, sit interdum necessarium vt vota & iuramenta relaxentur. Quare existimandum est à Christo relictam esse ad id potestatem iis, quos constituit, vt suorum mysteriorum (ex Apostolo 1. Corinth. 4.) sic & sibi debitorum dispensatores: etiam ea remittendo, quando exposcit animarum salus, quae finis est, in quem ministerium ipsorum instituit. Hanc doctrinam plenius tractatam habet Suarez de relig. tract. 6. lib. 6. cap. 9. Vbi & dicta ab aliis expendit. Sed praedicta possunt sufficere ad iudicium nobis propositum.

Porro ad dispensationem in votis legitime faciendam, duo requiruntur: autoritas scilicet Ecclesiae, & iusta causa dispensandi: de quibus sigillatim dicendum.

De auctoritate dispensandi.

SECTIO PRIOR.

Authoritatem à Christo (iuxta proxime dicta) relictam in Ecclesia, seu Ecclesiasticam iurisdictionem, esse necessariam ad voti dispensationem, docet D. Thomas 2. 2. q. 88. art. 12. & inculcant sequaces ipsius Palud. in 4. distinct. 38. quaest. 4. art. 2. concl. 2. D. Anton. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 6. sub finem, Sotus lib. 7. de iust. & iure quaest. 4. art. 1. & 3. & cum eo Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 75. Deducuntque ex verbis illis D. Pauli in posteriori ad Corinth. cap. 2. Nam & ego quod donauit, si quid donauit propter vos, in persona Christi. Haec enim indicant Praelati Ecclesiastici, tanquam gerentes vices Christi, esse obligationes istiusmodi relaxare propter commune Ecclesiae bonum. Id quod esse clarissimum, & de fide certum, ex traditione & vsu Ecclesiae habet Suarez in memorato lib. 6. cap. 10. num. 2. Atque hinc à dispensatione distinguitur voti interpretatio, ad quam sola scientia sufficit; cum tantum pertineat eo, vt votum intelligatur non esse obligatorium; sicque non tantum à Praelato ea fieri potest, sicut dispensatio; sed etiam à quouis alio sufficienter erudito.

Ceterum talis auctoritas in Summo Pontif. residet plenissima, ac in summo perfectionis gradu: accepta immediate à Christo, qui cum illam D. Petro dederit ad regimen suae Ecclesiae, eandem in successoribus ipsius continuat, tanquam requisitam ad prouidam Ecclesiae gubernationem. Residet autem cum praerogatiua, vt à nullo alio in terris pèdeat: quae vero residet in aliis quibuscumque Praelatis, pendeat à Summo ipso Pontifice, qui respectu omnium illorum, potest vota sibi reseruare. Itemque vt vniuersalis sit (tanquam residens in Episcopo vniuersali) quoad personas, & loca, ac etiam quoad vota. Quod certum est; tum quoad simplicia quaecumque; siue temporalia, seu emissa ad certum solummodo vitæ tempus: siue perpetua, seu emissa pro tota vita: & siue continua, quale est de nunquam edendis carnibus; siue discontinua, vt de non edendis carnibus omni feria 4. Esse quoque certum quoad votum continentiae, quod committitur susceptione sacri ordinis; omnesque id concedere testatur Palud. in 4. distinct. 38. quaest. 4. art. 4. conclus. 10. Quod quidem Sotus in citata quaest. 4. articul. 2. post 5. conclusionem, bene probat ex eo, quod non alio iure quam Ecclesiastico tale votum annexum sit ordini sacro: quia si annexum esset iure diuino, nunquam licuisset Sacerdotibus Graecis uxores habere ad vsum matrimonij: cum iuri diuino nulla consuetudine possit derogari, ex cap. finali, De consuetudine.

De voto solemnem continentiae, quod in religione emittitur, an ipse quoque Summus Pontifex dispensare valeat, valde controuersum est. Atque in vtramque partem varios auctores post Couarr. De testamentis cap. 2. num. 10. & 11. recentiores citant: & ceteros maximo numero Thomas Sanchez De matrimonio lib. 8. disput. 8. num. 6. & 7. qui &

affirmantem sequuntur. Eam maxime ob causam, quod in dubio praesumendum sit pro gestis Papae; vt pote qui peculiariter in Ecclesiae gubernatione ductu Spiritus sancti dirigitur. At constat ex variis historiis (quarum nonnullas referunt Azor in 1. parte Instit. Moral. lib. 1. cap. 7. quaest. 1. & Leon. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 4. num. 21. in fine) cum variis esse dispensatum in tali voto. Ego concedendum est, Papam posse in eo dispensare: quia contrarium non sit certum; & credendum sit Christum Ecclesiae suae non defuisse in necessariis: sed suauiter, sufficienterque prouidisse quibuscumque necessitatibus illius. Vnde quia potest necessarium aliquando esse, aut saltem maxime expedire, vt auctoritate Papae cum Religioso dispensetur in praedicto solemnem voto continentiae: non videtur negandum, quin ad id Papa ipse sufficientem potestatem acceperit: eamque legitime exercuerit causa grauisima exigente: qualis est pax & tranquillitas totius regni, quae aliter, quam ex matrimonio conciliari non posset, ob defectum successoris ac haereditatis legitimi. Quae in re diutius immorari non est necessarium ad nostrum institutum: cui sufficit eam sententiam proposito fundamento nixam satis probabilem esse, vt tuta conscientia possimus eam sequi. Qui pluribus tractatam vult, videat Greg. à Valent. 2. 2. disput. 6. quaest. 6. puncto 7. & alios memoratos, referentes ac solucentes argumenta quae adferri possunt in contrarium. Quae solutiones eo recidunt ferre: vt cum monacho quidem manente monacho, non possit dispensari in voto continentiae: possit autem, si de monacho fiat non monachus: dispensatio scilicet cum eo in votis religionis, ea ratione quae tradita est in praecedenti num. 126.

Residet praeterea iure ordinario in Episcopis potestas ipsa dispensandi in votis: tamen limitata ad subditos ipsorum: quorum comparatione in iis quae sunt iurisdictionis, possunt quidquid potest Papa comparatione fidelium omnium, tanquam principis sacrorum ab ipso Pontifice (à quo instituitur) ascendi in partem sollicitudinis quam gerit totius Ecclesiae: adeo vt in ordine ad subditos sibi attributos habeant omnem potestatem necessariam ad eorum rectam gubernationem nisi illis restricta sit: prout est quoad aliqua vota. Etenim quoad solemnem votum, non modo in eo quod emittitur in religione; sed nec in illo quod emittitur sacrorum ordinum susceptione, potest alius à Papa dispensare, prout communem omnium sententiam esse notat Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 75. sub finem.

Quod idem sentiendum est de nonnullis simplicibus votis, quae ipsi Summo Pontifice reseruata sunt, & commemorantur in Extrauag. communi. Et si dominici. De poenitent. & remiss. nimirum votum continentiae perpetuae, votum religionis approbatæ (etiam si tantum sit de intranda religione ex Palud. in 5. conclusione paulo post citanda) votum peregrinationis ad inuicenda Romae limina SS. Apostolorum Petri & Pauli: vel D. Iacobi Compostellae, votum item Ierosolymitanum. Quamuis enim non aliud quam istud inueniatur iure ipso reseruatum (per cap. scilicet Ex multa, De voto, iuncta glossa, verbo incumbit; quod etiam notat Nauar. sub initium cit. num. 79) attamen de stylo & consuetudine Romanæ curiæ omnia illa quinque censentur reseruata esse Papae, prout tradunt Palud. in 4. distinct. 38. quaest. 4. art. 4. concl. 1. 5. D. Anton. 2. parte tit. 11. art. 2. §. 9. notabili 4. Angelus in verbo Votum 4. §. 6. Nauar. in eodem numero 75. Sotus lib. 7. De iust. & iure, quaest. 4. art. 3. & Couarr. ad cap. Quamuis pactum, prima par. §. 3. num. 12. vbi ait esse communiter receptum: & recentiores sequuntur inter quos satis multis de eo agit Suarez in citato lib. 6. cap. 21. Par est vero credere tempore D. Thomae huiusmodi consuetudinem non viguisse; ob eamque causam ipsum 2. 2. quaest. 88. art. 12. ad 3. in reseruatorum numero posuisse tantum Ierosolymitanum, & continentiae vota, prout in fine citati art. tertij Sotus annotat.

In aliis votis autem propter difficultatem adeundi Papam, omnibus Episcopis concessum est dispensare cum suis subditis, iuxta D. Thomam ibidem: expressaque habent Angelus & Sotus locis cit. ac Supplementum Gabriel. in 4. distinct. 38. quaest. 1. colum. vltima. Quod autem Panormitan. ad cap. Proposuit De concess. praebend. num. 12. ait Episcopis solum

esse concessam votorum commutationem: dispensationem autem cuiuscumque voti esse Papam reservatam: satis refertur ex consuetudine recepta ab Ecclesia: & ex munere Episcopi, cuius ante meminimus: atque ex eo quod non nititur sufficienti fundamento, prout Suarez ostendit in cit. lib. 9. cap. 10. num. 5. Quae cum ita sint, inde cum Leon. Lessio De iust. & iure, lib. 2. cap. 40. num. 105. licet inferre, quod Episcopus dispensare possit, primo in voto religionis non approbatae ab Apostolica sede; quia sine tali approbatione non est propria religio. Secundo, in voto continentiae temporalis, seu aliquot annorum: nisi totij sint, quot & non pluribus vouens videtur posse vivere: quia tunc votum esset perpetuum. Tertio, in voto non fornicandi, aut non petendi coniugale debitum: quia tale non est votum integrum castitatis, sed tantum partis illius. Quarto, in voto suscipiendi sacros ordines, cuius adimpletionem annexum est quidem votum perpetuae continentiae, non est tamen votum continentiae perpetuae.

332. Idem Lessius addit tria digna observatione pro praxi. Primum est, posse Episcopum dispensare in quibusdam qualitatibus adiunctis substantiae voti reservati, ut si subditus vouerit ingredi religionem arctam, potest ex iusta causa dispensare cum eo, ut ingrediatur laxiorem: sicut & cum eo qui vouit pedes Romam ire ad limina SS. Apostolorum, dispensare potest, ut eat eques. Secundum est, Si Papa votum sibi reservatum commutat in aliud non reservatum, posse Episcopum in hoc dispensare: quia est votum nouum non reservatum. Tertium est, Episcopum non posse dispensare in voto virginitatis, nisi vouens intenderit, se tantummodo ad carnis integritatem obligare. Verum ea ratione non vouetur communiter virginitas, sed prout includit continentiam.

333. Quartum adde ex Palud. in 4. distinct. 38. quest. 4. ar. 4. conc. 8. Syluest. in verbo Votum, 4. quest. 3. dicto 4. & Soto De iust. & iure, lib. 7. q. 4. art. 3. vers. Hac autem facultatem dispensandi quam habet Archiepiscopus non extendi ad Dioeceses suorum Suffraganeorum: quia cura animarum ordinaria ei incumbit tantum in sua Dioecesi. Et quantumvis ad ipsum in forensibus causis fiat prouocatio ad subditos suorum suffraganeorum: & dum visitat, possit confessiones excipiendo ipsos absolueri à peccato transactionis voti; non tamen in voto ipso dispensare: quod longe diuersum est: Videri potest Suarez in seq. num. 9. Idem in hac re quod de Archiepiscopis, iudicium est aliis superioribus Prelatis infra Papam.

Dubia aliquot de Episcopi potestate dispensandi in voto.

PRIMUM EST. An in voto nunquam petendi dispensationem ab alio quam à Papa, possit Episcopus dispensare. Ad quod respondetur affirmatiue: quia tale votum est aliud à quinque reservatis ante memoratis: & contingere potest ut eam dari expediat ad maius bonum vouentis vel Reipubl. Atque (ut idem sentiens Azor tomo 1. Moral. Instit. lib. 11. cap. 19. quest. 15. argumentatur) nemo potest taliter vouere, ut se à legitima Superioris sui potestate eximat.

334. SECUNDVM DVBIVM EST. An Episcopus possit dispensare in voto nubendi. De quo (etiamsi contradicatur Caiet. in tomo 2. opusc. tract. 11. quest. 1.) tenenda est pars affirmatiua, ut passim tenent moderni cum Nauarro in Enchir. cap. 12. num. 76. & Soto in 4. distinct. 38. quest. 2. art. 1. concl. 1. sub finem, post Sylu. in verbo Votum 4. quest. 4. in fine, Angelum in eodem verbo item 4. §. 9. & Rosellam in verbo Impedimentum 4. §. 13. Ratio vero est, quod votum non contrahendi matrimonium, non sit votum castitatis: vnde violat illud qui matrimonium contrahit, non autem qui fornicatur, ut Sotus loco cit. bene aduertit, & post eum Azor in citato cap. 19. quest. 5. vbique quoque monet ex Nauarro. eandem sententiam Romae seruari in sacro poenitentiae praetorio.

TERTIVM DVBIVM EST. Vtrum in voto continentiae non perpetuae, & ad tempus tantum aliquod facti, possit Episcopus dispensare. Ad quod affirmatiue respondendum est cum Paludano in 4. distinct. 38. quest. 4. art. 4.

concl. 5. & D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9. notab. 4. Nauarro in cit. num. 76. Ratioque est: quia tale non ponitur in numero eorum quae ante diximus Summo Pontifici referuari: sed solummodo votum perpetuae continentiae: cuius reservatio (ut ex Sylu. Nauarro ibidem habet) adhuc est intelligenda cum exceptione: nisi magnum adsit periculum incontinentiae, nec Papa possit adiri.

Secus est vero de voto religionis temporali (quale est factum cum intentione probandi religionem si sibi placeat) quia votum religionis reservatum est Papa simpliciter, & sine restrictione. Ita ex Paludano habet D. Anton. in eodem notab. 4. Addens quod Episcopus possit dispensare cum eo, qui existens in religione laxiori, vouet arctiorem: quia hoc non est simpliciter dispensare in voto religionis, aut in voto perpetuae continentiae: cum ad illud vtrumque maneat adhuc obligatus. Quae ratio confirmat etiam illud quod idem adhuc habet ibidem: quod Episcopus possit dispensare cum eo qui religionem arctiorem vouit, ut in laxiorem ingrediat: quia & tunc, ad vtrumque votum manebit obligatus.

335. QUARTVM DVBIVM. An nunquam possit Episcopus in voto perpetuae castitatis dispensare. Respondetur autem, posse cum emissum fuerit ex aliquo magno metu, ut communem sententiam esse habet Nauarro in Enchir. cap. 12. num. 59. argumento cap. Veniens, Qui Clerici vel vouentes. Deinde cum tale votum fuerit conditionale, necdum impleta fuerit conditio. Ita tenet Toletus in summa lib. 4. cap. 18. sub finem, & aliis citatis sequitur a late tractat Suarez in cit. lib. 6. cap. 22. Probatur vero, quia tale votum pendente conditione imperfectum est: nec Papa ceteretur referuare aliud votum quam perfectum.

Postremo, quandomcumque est magnum periculum incontinentiae: nec facilis est ob paupertatem, aut aliam iustam causam, ad Papam vel legatum ipsius recursus, prout post Syluestrum in verbo Votum 4. quest. 4. habet Nauarro in citato num. 76. Ratioque est: quia cum necessitas tunc urgeat, Papa non censetur intendere reservationem; sed Episcopo permittere, ut utatur potestate ordinaria, quam habet seposita reservatione. Consentaneum est enim sentire de pio patre, quod nolite suam reservationem esse in destructionem animarum, sed in edificationem. Quando autem ad ipsum aut legatum ipsius facilis est recursus, tunc non est necessitas, ex qua ipse iudicetur nosse esse locum reservationi.

337. QUINTVM DVBIVM EST. An si votum religionis sit poenale, possit in eo Episcopus dispensare. Respondet autem Sotus lib. 7. de iust. & iure, quest. 4. ar. 3. circa medium, si huiusmodi votum fiat sub hac aut alia simili forma: Voueo à ludo abstinere, si que contra faciam, me ingressurum religionem: Episcopus post adimpletam conditionem non posse in eo dispensare: posse autem ante adimpletam. Cuius responsionis pars posterior, patet ex paulo ante dictis. Probaturque prior hac ratione quia statim ac adimpleta est conditio sub qua imponit sibi quis poenam in tali casu, contracta est ex voto obligatio ad religionem; ideoque ad Romanum Pontificem pertinebit dispensatio in illa. Et sic partem hanc tutiorem esse dicit Couar. ad cap. Quamuis pactum 1. part. §. 3. num. 12. & in eand. eum Nauarro in Enchir. cap. 12. num. 43. propendet Azor in antea citato cap. 19. quest. 13. Nihilominus in praxi Confessarius potest contrarium sequi; nimirum quod Episcopus possit in tali casu, etiam post impletam conditionem, dispensare. Nam id probabile est, ut Sotus ipse feratur: & patet, tum quia multi nobiles auctores qui post Sotum scripserunt, id contra eum tenuerunt, quorum plures Azor ibidem refert: tum quia id probatur satis bona ratione. Nempe quod cum reservationes votorum sint contra potestatem ordinariam Episcoporum, & interpretandae sint stricte, ut Sotus quoque fateatur. Quia igitur per votum castitatis & religionis communiter intelligi solet, illud quod directe fit ex deuotione & affectu ad castitatem aut religionem, de illo debet intelligi Papalis reservatio; non autem de poenali, in quo mens & voluntas vouentis, à qua ipsum habet vim, non est obligandi se ad castitatem vel religionem, ad quam alioqui non afficitur, sed tantum cohibendi se à vitio ludendi, alioque. Qua de re late Suarez in memorato lib. 6. cap. 23.

Cum igitur vouens sub illa forma, id non faciat ex affectu ad religionem: sed tota intentio ipsius feratur ad ludum: ad eo vt in voto ipso non ludendi fundetur votum penale ingrediendi religionem: quia Episcopus in voto de non ludendo dispensare potest sicut & in ceteris non reſerua- tis, poterit conſequi quoadam, & in voto religionis emiſſo ſub forma ea que propoſita eſt, diſpenſare: tanquam ſub lato ſcilicet ſuam damno, in quo ipſum ſubiſtibat. Quod ſi quis religionem voueat tantummodo in poenam ſi luſerit, nec voueat non ludere, non poterit Episcopus diſpenſare: quia tunc votum ſi intentio directe fertur in religionem: non autem in ludum cauendum: neque talis obligatio eſt voti non ludendi, ſed ingrediendi religionem ſi contingat ludere. Ceterum ſicut poſſunt eadem dubia proponi de ceteris votis reſerua- tis, quæ de votis religionis & continentie perpetue: ita & poſſunt eadem reſponſiones adhiberi, cum ratio difficul- tatis eadem ſit omnium.

338. SEXTUM DVBIUM EST. An poſſit Episcopus diſpenſare in voto ſub diſtinctione facta, de materia reſeruata, & de non reſeruata: vt de caſtitate perpetua, vel de abſtinentia perpetua à carnibus. Ad quod Azor in prima par. Moral. Inſtit. lib. 11. cap. 19. quaſt. 10. reſpondet bene: ſi vouens nolit ſeruare votum de materia non reſeruata, vt de nunquam edendis carnibus, opus habeat diſpenſatione Papali ad liberandum ipſum ab obligatione ſeruando perpetuam continentiam, ad quam manet obligatus. Sin perſeueret in prima in diſtinctione: poſſit, ſicut implere votum, ſeruata ſola perpetua abſtinentia à carnibus: ita & liberari ab illius obligatione per diſpenſationem ab eadem abſtinentia: quam diſpenſationem dare poſſit Episcopus. Ea de re paulo plenius Suarez in ſeq. cap. 24.

De poteſtate in voto diſpenſandi, eorum qui ſunt Episcopo inferiores.

339. **H**il ſunt Prælati, vel in dignitate aliqua conſtituti, vel ſimplices Parochi. Et Prælati, vel ſeculares vel regulares. Atque de ſimplicibus Parochis certum eſt non poſſe diſpenſare in votis etiam non reſeruatim: cum nullam iuriſdictionem officio ſuo annexam habeant pro foro externo: qualem requirit diſpenſatio in voto cum ſpectet ad externum regimen ſubditorum. De Prælatiſ vero ſæcularibus, quod nec poſſint cum ſibi ſubditis diſpenſare in votis, quantumuis non reſeruatim, communis ſententia eſt: prout meminit Nauar. in Enchir. cap. 2. num. 75. exceptis iis qui habuerint ordinariam iuriſdictionem quaſi Episcopalem: ita nimirum vt ſuam velut diocæſim habeant, ſuumque tribunal (vt pro regula tenendum eſt) habeat Suarez. De relig. tract. 6. lib. 6. cap. 10. num. 14. qualem Archidiaconus acquirere poſſit per conſuetudinem legitime præſcriptam, ex Paludano in 4. diſtinct. 38. quaſt. 4. art. 4. conſul. 6. D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 9. colum. 3. ac Sylueſt. in verbo Votum, 4. quaſt. 3. dicto 7. Ac de facto acquirunt illi, qui poteſtatem ad id acciperunt per aliquod Papæ vel Episcopi priuilegium, aut commiſſionem.

Meminerunt igitur Parochi, quod non ſolum ſimplex ſacerdos, ſed nec ipſi poſſint diſpenſare, quando neutro eorum modorum habent diſpenſandi poteſtatem, in votis ſuorum Parochianorum, poſſunt diſpenſare. Id quod Sotus expreſſit in præcedenti art. 3. eaque eſt omnium Doctorem mens ex Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 79. Et procedit etiam ſi vouens ſit in articulo mortis: quia licet tunc poſſit à quouis Sacerdote abſolui à tranſgreſſione voti, iuxta Concilium Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. in ipſo tamen voto diſpenſari nequit, niſi ab eo qui peculiarem ad id habuerit authoritatem ordinariam vel delegatam. Quod enim ad talem diſpenſationem authoritas eiufmodi neceſſaria, iam docuimus in initio huius capituli. Neque ſequitur ſi quis poſſit ab omni peccato abſolueri: poſſit in voto non reſeruatim diſpenſare: namque aliud eſt abſolutio contra votum commiſſo, & aliud diſpenſatio in ipſo voto. Ita notant Sotus ibidem, & Sylueſt. in ſequenti dicto 10.

Poteſt vero moueri dubium, vtrum facta alicui per priuilegium facultate commutandi vota, cenſeatur etiam facta diſpenſandi. Et contra, An facta diſpenſandi, cenſeatur facta commutandi. Illud autem tractans Suarez in memorato

lib. 6. cap. 12. ad priorem quidem dubij partem aliis citatis, reſpondet negatiue: quia diſpenſatio eſt quid aliud à commutatione (quod conſtat ex dicendis in ſeq. cap.) hæcque eſt quid in a minus, quandoquidem diſpenſatio tollit omnino vinculum voti, & commutatio illud ſolummodo tranſfert in aliquid aliud. Quare non poteſt priuilegij extenſio fieri à commutatione ad diſpenſationem: vt nec alias, ex voluntate dandi minus, colligi poteſt voluntas dandi lōge maior. Ad poſtერიorem partem vero, affirmatiue reſpondet: & fatiſ late eam perſequitur.

Nobis ſufficere poteſt eam abūde probari per illud quod habet regula 53. iuris in 6. Cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus. Si enim id in aliquibus habeat locum, maxime in iis habet quæ ita ſubordinata ſunt, vt vnum affectum ſit ad alterum, tanquam pars ad totum in quo includitur: prout affectum eſſe poteſtatem commutandi vota ad poteſtatem in eis diſpenſandi: patet ex commutatione voti quæ ſit in aliquo minus, atque adeo cum remiſſione partis eius quod debetur ex voto: cum enim certum eſt rationem habere cuiuſdam partialis diſpenſationis: etiam ſi non ſit dicenda diſpenſatio, quia non tollit voti vinculum. At ille qui poteſtatem habet diſpenſandi, habet & poteſtatem faciendi eius generis commutationem, qui enim poteſt remittere totum debitum, poteſt & partem. Et qui poteſt commutare votum in minus, poteſt multo magis commutare in æquale: & multo maxime in aliquid maius. Ex quibus fatiſ liquet habentem poteſtatem diſpenſandi in votis habere ea quoque commutandi.

340. Quod attinet ad Prælatos regulares, dubium eſt: An poſſint in votis ſuorum Religioſorum diſpenſare. Ad quod Palud. in citato art. 4. conſul. 7. & D. Anton. vbi ſupra: partem negantem ſequuntur. Affirmantem vero Angelus & Sylueſt. in verbo Votum 4. ille quaſt. 6. & hic quaſt. 3. dicto 9. Richardus in 4. diſtinct. 38. art. 9. quaſt. 2. & Sotus in memorato art. 3. Qui addit Prælatorum nomine hic comprehendit, non tantum Generales, & Prouinciales, ſed etiam conuentuales Prepoſitos. Accedit ad eorundem ſententiam Caiet. 2. 2. quaſt. 88. art. 8. ſub ſine.

Videtur autem eſſe diſtinctione vtendum cum Nauar. cap. 12. num. 75. dum alterit Prælatos religionis ſi exempti ſint, poſſe in Religioſorum ſuorum votis diſpenſare: non item alias. Ratio eſt: quia non exempti, Episcopi potius, quàm illi ſubduntur tanquam proprii Prælati. Ex exemptione vero ſequitur, vt Superiores ipſorum participent Episcoporum iuriſdictionem, in quorum loco ſuccedentes habent illam: alioqui exemptio præiudicaret exemptis: quandoquidem priuarentur commoditate qua gaudent, qui ſub iuriſdictione Episcopi manent: vt non compellantur recurrere ad Summum Pontificem, quando opus habent diſpenſatione in votis. Videri poteſt Suarez in ſupra memorato cap. 10. num. 13. Et addi ex Azorio tomo 1. Moral. Inſtit. lib. 11. cap. 19. quaſt. 21. tales Prælatos non poſſe in votis ſuorum Nouitiorum aliter diſpenſare, quam in votis laicorum: nimirum ſi aliquod habeant priuilegium, per quod tale quid valeant. De Abbatiffa autem vel Prioriffa abſolute negandum eſt, poſſe ſuis monialibus in votis diſpenſare: quia iuriſdictionem illam ſpiritualem ad quam pertinet facultas diſpenſandi, eas non habent: iuxta tradita à Soto in 4. diſt. 20. q. 1. art. 4. conſul. 2. ſub ſine. & à Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 11. num. 2. ac ea quæ antea habita ſunt lib. 9. num. 116.

De cauſa diſpenſandi pars poſterior capituli.

341. **A**D validitatem diſpenſationis in voto propter authoritatem ex parte diſpenſantis, de qua hætenus dictum eſt: requiritur ex parte diſpenſati iuſta cauſam, ex qua fieri debeat, merito conſentiunt Doctores tam Theologicum D. Thom. 2. 2. quaſt. 88. art. 12. ad 2. quam Canoniffæ, cum gloſſa ad cap. Non eſt, De voto: ad verbum Adimplere. Nam vt recte D. Th. argumentatur: Cum ſpiritalis poteſtas Prælati (qui non eſt Dominus, ſed diſpenſator) data ſit in ædificationem, non autem in deſtructionem ex cap. 10. prioris ad Corinth. ſane per eam nequit tolli: e illud quod acceptum eſt Deo, niſi ob aliquid aliud, quod ſit eidem acceptius: nam alioqui non ædificaret, promoueretve ſubditum ad pietatem in Deum: ſed potius deſtrueret, reuocaretve ab eadem pietate.

Intelli-

REGINA
PRAXIS
P. P. P.
E. V.

Intelligitur autem istud tam de dispensatione facienda per Papam, quam de facienda per inferiores Prælatos, prout expresserunt Palud. in 4. dist. 38. quæst. 4. ar. 2. concl. 2. Caiet. in verbo *Votum*, cap. ultimo, D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 28. 9. notab. 3. In verbo *Dispensatio*, quæst. 3. Sotus lib. 1. De iustitia, quæst. ult. art. ult. Quod adeo verum est, vt si absque iusta causa Summus Pontifex cum aliquo dispenset in voto, non solum ipse peccet, sed etiam is cum quo dispensat, tutus non sit in conscientia, vt iidem authores adhuc annotant, & cum eis Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 76. ex citata glossa, quam ad id ipsum cap. Non est, Panormit. sequitur. Inde merito inferens, quod si Papa absque iusta causa cum professo dispensauerit, vt ad laxiorem religionem transiret, is non sit securus quoad Deum. Potest etiam merito inferri cum Soto in 4. dist. 38. quæst. 2. art. 1. concl. 1. quod is cum quo Papa in voto castitatis sine causa dispensauit, non maneat tutus in conscientia. Quod idem est eadem ratione, de similibus dicendum: ac multo magis cum aliquis inferior Papa in votis absque causa dispensauerit.

Verumtamen id intelligendum est procedere, quando nulla apparens adest causa dispensandi. Communiter enim receptum est, quod ibid. habet D. Thom. si causa apparens adest ex qua dubium saltem esset, num ob eam data dispensatio sit legitima, dispensatum stare posse iudicio Prælati sui dispensantis, illiusque iudicio suum proprium postponere. Cæterum causæ dispensandi in votis possunt tripliciter esse iustæ, prout notat Sotus 7. De iust. & iure, quæst. 4. art. 3. vers. *Ad istorum*, nempe ratione materiz, ratione vouentis, & ratione boni communis.

342. Ac ratione materiz, sunt omnes illæ ex quibus efficitur, vt maius bonum in voti dispensatione cernatur, quam in illius executione: prout Caiet. expressit in verbo *Votum* cap. ultimo, & D. Thomas loco citato attingit. Solet vero, vt addit Caiet. huiusmodi maioritas boni oriri ex eo, quod executio voti reddatur vel illicita, vel inutilis, vel maioris boni impeditiua: quas tres causas dispensationis tanquam legitimas D. Thomas posuit in memorata quæst. 88. art. 10. & post cum Syluest. in verbo *Votum* 4. quæst. 6. Sotus in memorato art. 3. ac Nauar. in memorato item num. 76. Qui & admonet ex eodem D. Thom. id non procedere, cum clarum fuerit & apertum, aliquam ex talibus causis impediunt, quia tunc dispensatio necessaria non est, sed sufficit interpretatio, qua declaratur votum in eo casu non habere vim. Nam sicut votum non habet vim, si tunc cum ipsum sit talis est materia qualem prædiximus, *illicita inquam, aut inutilis, aut maioris boni impeditiua*, ita & postea id ipsum vim suam amittit, quando materia facta est talis; nempe *illicita vel inutilis vel maioris boni impeditiua*: ac proinde non eget dispensatione, si res sit aperta. Id quod Caiet. notat 2. 2. quæst. 88. art. 2. *Dubio Virum in differentia possint esse voti materia*, & in responsione ad tertium.

Aduerte vero quod hic dicitur de materia inutili, aut impeditiua maioris boni: dici æque debere de ea, quæ possit moraliter esse causa spiritalis ruinæ; quia talis occasio multum derogat fini voti: ideoque cauenda est per dispensationem: ne quod introductum est pro charitatis perfectione, in dispensandum illius vergat. Et ita in voto nunquam peccandi mortaliter, datur sufficiens causa dispensandi ob materiã periculosam; itemque in coniugali voto non petendi debitum, & similibus periculosis. Videri potest Suarez in sæpe citato lib. 6. cap. 17. num. 9.

343. Ratione vero vouentis, legitima dispensandi causa censetur infirmitas ipsius, ac debilitas ad implendum votum. Ea enim potest tanta esse (de quo dari nequit certa regula: ita vt debeat arbitrio Superioris relinquì definitum, inquit Nauar. in seq. num. 77.) vt non solum possit ei votum commutari, sed & ab eo per dispensationem tolli obligatio illius: prout fatentur Sot. in eod. art. 3. vers. *Imo tunc* antea: & Nauar. in eod. num. 77. insinuatque Caiet. 2. 2. quæst. 88. art. 2. col. 2.

Additque ibidem Sotus (& in lib. 1. De iust. & iure, quæst. ult. art. ult.) quod implere votum, difficile molestumque sit, esse vero legitimam causam in eo dispensandi, quando difficultas & molestia ex ipsa nascitur: nempe quia res est ardua & viribus vouentis impar: vt austerum aliquod ieiunium, vel longa peregrinatio: non tamen quando ex corrupta eiusdem

vouentis affectione procedit; quia cum votum instituat ad medendum prauæ affectioni, hæc non potest illius tollendi causa esse legitima. Exemplum est, si quis ideo tantum moleste ferat ieiunium, quod sit deditus gula.

Aliæ adhuc ex parte vouentis assignari possunt iustæ causæ dispensandi votis: quales sunt, quæ dubitentur de consensu vouentis, id est, quod ambigatur consenseritne in votum. Deinde quod factum sit repentina deliberatione, vt solet ex timore repetitorum malorum. Vide antedicta in cap. 19. se. 2. Præterea quod factum sit ex animi leuitate aut subita perturbatione, aut facilitate in vouendo, quemad. ex Panor. & D. Ant. habet Nauar. in eod. quoque num. 77. aut metu, vi, dolove extortum sit: quia ratione emissum Ecclesia relaxat perinde ac iuramentum præstitum de vfuris soluendis; vel præstitum latroni aut tyranno ad vitandam illorum vexationem. Adde & quando probabiliter creditur vouentem ita affectum esse, vt votum sæpius violaturus sit aut obliuioni traditurus. Illa enim infirmitas animi censeri potest causa sufficiens, sicut infirmitas corporis.

Denique ratione boni communis, iusta causa datur dispensandi in voto; quando ipsum obstat eodem bono: vt votum ieiunij in doctore qui propter illud, concionandū aut docendum minus Reip. vtile exercere non potest; & votum continentiz emissum à puella, quo impeditur ne matrimonium inire possit ad auertendum, & raue damnum Reip. aut ad tollendam ab ea multa scandala; quod est bonum maius, quam à coniugio abstinere. Addit verò Sotus, vt & Caiet. loco cit. bonū illud propter quod dispensatur in voto, debere esse melius & prærius: atque adeo iudicari magis ad Christi gloriam conducere, quam voti materiã & vinculum simul.

Ratione autem boni tantum particulario, Sotus ibidem negat licitum esse in voto dispensare: quod Nauar. in cit. nu. 77. improbat: inquit ad id sufficere vtilitatem priuatam, quæ talis sit vt ad Dei gloriam magis conducatur, quam voti materia & illius vinculum simul. Tunc enim votum merito censetur esse de bono impeditiuo maioris. Sic votum patrisfamilias peregrinandi Ierosolyman, dispensabile est, ob grauem aliquam familiæ necessitatem, cui subuenire tenetur.

Cæterum Superiores cauere debent ne dispensatione vatur sine necessitate: sicut fieret si impedimento quod votum adfert obuiare possint per illius commutationem. Etenim peccarent alioqui tanquam dispensatores infideles, vt Sotus ipse ibid. ait. Qua de re plenius Suarez in cit. cap. 17. num. 16. Verumtamen quando causa non est omnino iusta: ille qui potestatem habet tam ad dispensandum, quam ad commutandum votum, potest ipsum partim dispensando, partim commutando relaxare: namque imponendo vouenti aliquid voti siue æquale, siue etiam eo minus; ex doctrina Caiet. 2. 2. quæst. 88. art. 12. quam approbat Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 63. Adde ex Angelo in verbo *Votum*, 4. quæst. 12. dispensanti in voto, attendendum esse quid liceat secundum æquitatem, quid deceat secundum honestatem, & quid ex pediat secundum vtilitatem vel necessitatē. Adde etiam dispensantem in voto sine iusta causa, peccare mortaliter: quia potestate sua abutitur in re graui; illamque excedens nihil facit, & sic decipit subditum suum, fatagendo auferre ab eo vinculum, quod auferre nequit.

CAP. XXIII.

De commutatione voti.

S V M M A R I V M.

- 346 Quid sit votum commutare, & quid redemptio voti à commutatione differat.
- 347 Ad voti commutationem necessaria est Ecclesie auctoritas, nisi ratio in euidenter melius.
- 348 Quid requiratur quando commutatio fit in bonum quod non est euidenter melius, aut euidenter est æquale.
- 349 Præter Prælati auctoritatem requiritur iusta causa.
- 350 Qua ratione ad voti commutationem, æstimandum sit melius esse, aut æquale, aut deterius bonum illud in quo fit voti commutatio.